

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Hajnal-utca 2.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.
Félévre . . . . . 4 „
Negyedévre . . . . . 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési felhívás!

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük február 1-jén lejárt, lapunk e heti számaához **posta-utalványokat** mellékelünk, azzal a kérelemmel, hogy megrendeléseiket mielőbb **megújítani** sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.
Félévre . . . . . 4 „
Negyedévre . . . . . 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

Pauler ur beszélt.

A képviselőház január 19-iki ülésén Pauler igazságügyminiszter közel két óra hosszában át beszélt és védelmezte magát a minden oldalról reá zajlott támadások ellen.

Ha valaha beszédről el lehetett jogosan mondani a közmondást, hogy „a ki védelmezi magát, az vádolja magát”, ugy az igazságügyminiszter beszédéről mondhatjuk ezt. Minden magamentő szava egy-egy önvádolás volt. Hiszen a bíróságoknál mutatkozó töméntelen visszaéléseket nem menti az, hogy a miniszter vizsgálatokat indított, mert nem akkor kell vizsgálatni, mikor már ég a ház, hanem folyton és állandóan ügyelni kellett volna a jog és igazság várainak a tűzbiztonságára. Az, hogy mennyi sok törvény került a képviselőház elé az igazságügyminiszter által, nagyon emlékeztet Nojtion fűzfapoéta önértékes mentségére, a kit midőn szemrehányással illeltek, hogy a verse mind komisz, azzal dorongolta le a szemrehányókat, hogy: *i g e n, d e s o k.*

Hát ismételjük, Pauler miniszternek a védekezése csak rabulizmus és semmi más.

De mi nem jogi szaklap vagyunk, tehát nem lehet feladatunk kellő értékére redukálni Pauler miniszter ur üres mentegetődzéseit. Hogy még is foglalkozunk beszédével, azért történik, mert a miniszter egy társadalmi kérdést vetett föl oly felfogással, oly indokolással, hogy csodálkozó megdöbbenéssel olvassuk újra meg újra át: mondhatták-e ezt a magyar népképviselőlet termében? mondhatta-e ezt egy minisztere annak a kormánynak, a melynek a neve szabadelvű?

Bármilyen abszurdum legyen, még is a magyar népképviselőlet termében, a szabadelvű nevet viselő kormány igazságügyminiszterének ajakáról hangzott el, hogy »a hitbizomány, mely más államokban nem előnyös, nálunk, e hazában egy erősföldbirtokos osztály megállapítására s bizonyos történelmi

multtal biró családok fenntartására vezet«, és ez ha közgazdasági tekintetben hátránnyal jár is, az ország érdekében van, mert a közgazdasági hátrányokat bőven ellensúlyozzák a jelen, de még inkább a jövő politikai előnyei.«

Azt mondta, szóról-szóra azt mondta Pauler Tivadar, Magyarország igazságügyminisztere, a kinek eddig leplezett, tulozgatott antiszemizmusa e szavakban vette le a nagyképüsködő tárgyilagosság álarczát. És akkor, midőn a hitbizományok érdekében sikra mer szállani, nemcsak nyíltan agrár politikusnak áll be, és kezére játszik az Apponyiak, Zichyek és Andreánszkyak azon törekvéseinek, a melyek ellen Tisza Kálmán már annyiszor frontot csinált; nem csak nyíltan vallja magát klerikális ultramontán és konzervativnek, de arczul üti a magyar nép érdekeit, a melyeket, mint egy szabadelvű kormány tagjának, védelmezni, ápolni, elősegíteni kellene.

Nem is szólva arról, hogy a hitbizomány a magyar nemzet szellemétől egészen idegen, nem szólva arról sem, hogy más országban, mint Pauler maga is elismeri, hátrányos, azt sem érintve, a mit szintén Pauler most is elismer, hogy közgazdaságilag nálunk sem előnyös: kérdjük, ily elítélő meghatározás után, mibe van hát az előnye?

Közgazdaságilag hátrányos, mondta Pauler. Igaz, mert a szabad birtokvételt és eladást gatolja. E szerint az agráriusok harcza, csak az ugynevezett új földbirtokosok, vagy is csak a zsidóság ellen irányul, a melyet Pauler nem tart magyarnak, mert a hitbizományokkal magyar földbirtokos osztályt akar megtartani.

Ime, tehát Pauler vissza megy a sötét középkorba, s mert törvény által nem mozdíthatja ki, a hitbizományokkal akarja elérni, hogy a zsidóság birtokot ne vásárolhasson.

Igazságügyminiszter ur! hol itt az igazság? hies jogtudós ur, hol itt a jog? szabadelvű kormány tagja, minisztere! hol itt a szabadelvűség?

És minő alapon meri mondani Pauler ur, hogy a magyarországi zsidóság nem magyar, mikor annyi szeretetének, magyarságának már ezer meg ezer jelét adta? Minő czimen akarja kizárni Pauler ur a magyar zsidóságot a földbirtok szerzésétől, mely által az, — ha lehet, — még magyarabb lesz, mert a föld szeretete is ehhez az országhoz csatolja?

Azon az alapon, hogy történelmi multtal biró családok fenntartassanak, e szerint történelmi multtal nem biró családok, a zsidók, elnyomattassanak.

Gyönyörű elv, gyönyörű igazságügyi politika, mely vastag antiszemizmusa mellett az anyagi támogatásra szorult, és a vagyoniilag hanyatló népet teljes megsemmisüléssel fenyegeti.

Hiszen a nagy vagyon azok kezében van, a kiket Pauler Tivadar ur erőteljes földbirtokosoknál akar a hitbizományok által „megmenteni“. Vajjon, ha ezek a nagy vagyonos, történelmi multu családok nagy vagyonaik

dús jövedelméből a hazának egy fillért sem juttatnak, de kéjhölgyeiket felgazdagítják, ha ezek a nagy vagyonu, történelmi multu családok dús jövedelmeiket borra, cigányra szórják el, nappal nem dolgoznak, éjjel deverválnak, nem tanulnak egyebet csak kártyát forgatni, nem érdeklődnek az emberiség ügye, csak a versenylovak istállóí iránt: mire ezeknek a nagy vagyont fenntartani?

És a mellett, hogy konzervatív, arisztokratikus fel fogás; a mellett, hogy alapja nem egyéb leplezett antiszemitizmusnál, a melynek a lólába eléggé kilóg a hoszszas beszédből, a mellett Magyarország anyagi bukását rohamosan sietteti.

A szegény, az elnyomorodott magyar nép érdekében semmit nem tesz; csak a népet, a mely a magyarságot tartja fenn, hagyja elbukni, megsemmisülni, hogy kiváltságos nagy urak nemzedékről nemzedékre mulathassanak, prédálhassanak, dőzsölhessenek és kéjelegessenek az erkölcstelenség iszapjában az el nem idegeníthető vagyomból.

A népet meg engedi Pauler Tivadar igazságügyminiszter kifosztatni, tönkremenni csigalassuságu igazságügyi apparátusa által, a népet hagyja nyomni a perek nagy költsége által; ha igazát és jogát keresi, hadd ne találja meg, hadd bolyongjon évekig az ugynevezett „igazságszolgáltatás“ pénzszivattyuzó labirintusában, de a ki ur, a kinek nagy a vagyona és régi a neve, azt ne perelhessék adósságért, az még ott is nyerjen és a markába nevéssen, a hol ellene volna az igazság.

Hajh, csakugyan vak az igazság istenasszonya, vakok a miniszterei. A középkor ultramontán konzervativizmusának, faj- és vallásgyűlöletének feketelelkü rabjai.

Mert ki nem látja, hogy Pauler ur politikus okai itt mások nem lehetnek, mint az antiszemitizmus. Ő látja, hogy a történelmi multtal bíró családok nagy vagyonát a szorgalmas, takarékos, munkás, de a mellett hazaszerető, jó magyar, igaz érzelmű zsidóság veszi kezébe. És ámbár látja a gazdát cserélt birtokok emelkedését, látja a jóllét fejlődését, az élénk forgalmat és pénzbőséget, mely az új gazdával az egész vidékre és a vidék népére árad, inkább tönkre hagyja menni a hazát; inkább a restség, a dorbézolás és az erkölcstelen pazar-

lást hagyja uralkodni, csak hogy a zsidóság birtokszerzés által ne boldogulhasson.

Szégyene a magyar népképviselőlet termének, hogy ezt a politikát akarták, a kik helyeselték és éljenezték, szégyen, hogy nem volt legalább egy a 413 képviselő között, a ki felálljon és oda szóljon Pauler Tivadarnak:

„Miniszter ur! a nagy vagyon nagy mód. A ki a mellett, hogy neve történelmi multtal bíró, sem nevét, sem vagyonát nem tudja megbecsülni; a ki léha, könnyelmű, nem szerez, de eleszi, elissza azt a sokat, a mije van, az nem méltó rá, hogy kéjlegései nemzedékről nemzedékre biztosíttassanak, mert ez a magyar társadalmat nem fogja fenntartani, de le fogja sülyeszteni az erkölcstelenség amaz iszapjába, a melyben ő maga uszik már.“

Nem volt ilyen egy sem. Szerencse, hogy a sajtó tárgyilagos ítélete mindjárt a beszéd után elmondta az ő memento-ját. Adja Isten, hogy legyen, a ki meghallgassa, s hogy egy elfogult miniszter antiszemitizmusa ne tegye kockajátékká a magyar haza anyagi jólétét s a magyar nép boldog jövőjét.

*

Más oldalról vesszük a következő sorokat:

A magyar parlament e héten kezdte tárgyalni az igazságügyi költségvetést. El fogják mondani és részben már el is mondták, hogy a magyar igazságszolgáltatás ilyen meg amolyan hiányos, hogy Pauler ur tudós férfiú, de nem miniszternek való politikus, hogy nincsenek neki eszméi, nincs alkotó zsenije, de sőt adminisztracionális képessége sincs és több efélet.

Igaz; mindezek ép oly szomorú, mint igaz tények. Pauler urnak ezt már nem egyszer mondták, a verebek csiripolják a tetőkön, ő maga is ismeri fogyatkozásait, de leköszönni azért még sem köszön le. Ő, a ki annyi embert nevezett ki állásokra, a hová nem valók, legjobban tudja, hogy a hivatal betöltésére nem annyira ész, mint protekció kell, és ennél fogva vannak pillanatai, a

TÁRCZA.

Házasságok.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

I.

Jacob s József, Angolország egyik hírneves statisztikusa a „Jewish Chron.“ legutóbbi számaiban kimutatást tesz közzé a föld összes zsidóinak mozgalmairól, melyek nem egy tekintetben igen érdekesek. A szerző első sorban a zsidó házasságokkal foglalkozik, mert — úgy mond, — a házasságok száma és módja az összes mozgalmak alapját képezik a népek életében. Kétségtelen az, hogy azzal a korrall, melyben a házasságok átlag köttetnek, sok más életviszony is szorosán összefügg. Így például: A nemzedék átlagos életkora, a házasságok termékenysége és a nők gyermekgazdagsága, a gyermekek testi és szellemi egészsége, sőt némelyek szerint az ujon szülöttek nemi különbsége is. E pontok megvizsgálásánál azt tapasztalhatni, hogy a zsidóknál más eredmények mutatkoznak, mint a szomszéd népeknél. De a házasságok száma és módja is lényegesen különbözik más szomszéd népek ebbeli mozgalmaitól.

A zsidók házasságkötésének gyakoriságáról általában az a nézet uralkodik, hogy több házasság köttetik zsi-

dók, mint nem zsidók közt. Ez a nézet azonban téves, és a legtöbb statisztikus által megczáfoltatik. A zsidók ellenkezőleg ritkábban kötnek házasságot, mint a nem zsidók. Hogy ez állítás igaz, mutatják a következő adatok:

	Évben	Zsidók.	kereszt.
Ausztriában	1864	46	83
»	1870	53	98
Badenben	1857—63	58	74
Bajorhonban	1835—68	61	75
Francziaországban	1855—59	62	82
Magyarországban	1865—73	64	105
Poroszországban	1822—40	72	89
»	1840—76	75	88
Oroszországban	1852—59	82	95
»	1867	87	100
Toscana	1861	70	97
Anglia	1871—80	53	63

Sajátságos jelenség, a mit szintén e számadatok bizonyítanak, hogy a zsidó házasságkötések nyugoton mindinkább ritkábbak, úgy, hogy határozottan állíthatni, hogy minél nyugotibb az állam, annál kevesebb zsidóházasság köttetik. Bergrmann Poroszországban e tekintetben igen érdekes megfigyelést tett. E szerint a zsidók házasságkötése Kelet-Poroszországban 1873—74-ben ugy viszonylott az ugyanazon évben ott kötött keresztény há-

midőn magát is kitünő igazságügyminiszternek képzeli; tehát marad, akármit beszéljenek a képviselők a Házban és akármit csiripoljanak a verebek a háztetőkön.

Mert Pauler urnak nagy protekciója van, több, mint a mennyire egy embernek szüksége volna.

Paulert első sorban pártolják az antiszemita. Ezek a derék emberek valóságos oszlopai miniszteri székének.

Az antiszemitizmus hálás szemmel tekint Paulerre, mint a ki lehetőségessé tette a t-e s z l á r i pert és a legvadabb izgatásokra engedte felhasználni azt a dajkamesét, melyről most már maguk az antiszemita is (persze miután céljaikra tökéletesen kiaknázták), meglehetősen mosolyogva bevallják, hogy hát nem volt egészen — hazugság nélkül.

A tiza-eszlári per egy olyan igazságügyminiszter alatt, a ki előítéletektől menten, egyedül a tudományos elfogulatlanság szellemének befolyása alatt áll, lehetetlen lett volna. Lehetetlen, mert feladata magaslatán álló miniszter nem türte volna azokat a hallatlan visszaéléseket, miket a nyiregyházi rituális bünt csináló banda elkövetett. Nem türte volna, mert az elfogulatlan, művelt elme nem engedi magát félrevezetni a néplázítás szemfényvesztő koholmányai által, és csakhamar tudatára jut azon rosszul titkolt rugóknak, melyek az antiszemita bandát mozgásba hozták. A Nyiregyházán működő antiszemita összeesküvők jól számítottak. Előttük nem volt ismeretlen az a tény, hogy Pauler ur képes a legképtelenebb mesének hitelt adni, és bámulatos ügyességgel használták ki a miniszter urnak eme dispozióját. Nem rosakarattal, se antiszemita hajlamokkal vádoljuk mi a miniszter urat, mert az ő cselekedeteiben és mulasztásaiban nem nyilatkozott antiszemita rosakarattal. Ő tényleg elhitte azt, a mit neki antiszemita sugói bemondottak, és mikor az antiszemita kételkedve gyürköztek a rituális vérvád előmunkálataira, Pauler ur már akkor fülig benne volt a hiedelemben.

zasságokhoz, mint 80 a 90-hez 1000 lakos közt. Westfáliában, mint 67 a 84-hez és a Rajnamelléki tartományokban, mint 60 a 79 hez. Mindezen tartományokban a zsidók házasságkötése jelentékenyen csekélyebb a keresztények házasságkötésénél. Eddig összesen három kivételt lehetett konstatálni, a hol a zsidó házasságok ugyanis gyakrabban voltak a keresztény házasságoknál. E kivételekhez tartozik első sorban Bukarest városa, a hol 1878-ban a zsidók házassága úgy aránylott a keresztények házasságához, mint 127 a 65-höz 1000 lakos közt; továbbá Algírban, a hol 1880-ban a zsidó házasságok úgy viszonylottak a keresztény házasságokhoz, mint 165 a 75-höz; és Felső-Sziliában, a hol azonban pontos szám adatok hiányzanak.

A fentebb említett nézettel szemben, mely szerint a zsidó házasságok gyakoriabbak, mint a keresztényekéi, az előadottak bizonyára csodálkozást ébresztenek. Itt tehát az okokat is felsoroljuk, melyek ezen jelenség alapját képezik.

Első sorban utalnunk kell arra, hogy a városokban aránylag általában ritkábbak a házasságkötések, mint a vidéken, és a zsidók többnyire városokban kénytelenek lakni egyrészt kereseti, de főleg biztonsági szempontból. Egy másik ok az, hogy több zsidó lány születik, mint zsidó férfi, de ok gyanánt az is vehető, hogy a zsidók gyermekgazdagsága tudvalevőleg nagyobb, s így a há-

De erről ő nem tehet, ép úgy, mint a kinézettek, kik a hegedűt éneklő békának tartják. Elhiszik, mert a vén asszonyoktól és a téanénikéktől úgy hallották.

Mi tiszteljük e nézetét, bármennyire eltér a mi felfogásunktól; tiszteljük, mert — miként mondják, — minden meggyőződést tisztelni kell. Azt azonban még ma sem vagyunk képesek magunknak megmagyarázni, hogy mikép tapsolhatott az egész parlament az igazságügyminiszter urnak, mikor utalva a nyiregyházi visszaélésekre, azt a nagy mondást tette, hogy ő a bíróságok teendőibe nem avatkozik.

Ha most az elégtelenség általános, ha Magyarország igazságszolgáltatása iránt a hazai közönség és a külföld egyaránt bizalmatlan, ennek nem a miniszterelnök az oka, a kinek más reszortminiszterről gondoskodni kellett volna, hanem az az áramlat, mely a parlament tanácskozási termébe is behatolt és a legnépszerűtlenebb miniszter mellett is tud élénk szimpáthiákat kelteni, ha a zsidók jogosult panaszaival szemben visszautasítólag nyilatkozik.

Az a barátság, mely az antiszemitizmus és Pauler ur között tényleg fennáll, nem alapszik egyedül a tiza-eszlári vérmesén.

Ez utóbbi csak összehozta a lelkeket, melyek az ügy befejezésével tán ismét elidegenedtek volna egymástól. A rokonszenv valódi alapja azonban máshol keresendő. Ott ugyanis, a hol a tiza-eszlári per kiaknázási munkálatai, — értjük a néplázításokat, — kezdődtek. Mert Pauler ur nemcsak rituális vérvádat engedett csinálni, hanem szemet hunyt az izgatók garázdálkodásai előtt is. A büntető törvénykönyv nem egy szakasza kemény megtorlást szab azokra a bűncselekményekre, melyeket az antiszemita izgatók elkövettek, de azért nekik semmi bajuk se történt. Mindössze egynehány szegény parasztot zártak el, kiket a szabadságlevéllel utazó uri népámitók rablásra hívtak fel. Az antiszemita sikereik legnagyobb részét Pauler urnak köszönhetik és ezért hálásak is iránta. Sajtó-

zasságkötések száma aránylag csekélyebbnek tűnik fel, a keresztények aránylag kevesebb születési esetei mellett. Budapestén a 20 éven fölül házasságkötések a zsidóknál aránylag nagyobbak, mint a keresztényeknél, de a házasságkötések száma aránylag mégis sokkal csekélyebb, mint a keresztényeknél. Az antiszemita mozgalmak a házasságkötéseket gyakoriabbá tették az utolsó években, részint azért, mert e külső zaklatások a zsidókat a családi tűzhely örömei körül csoportosítják, de másrészt azért is, mert a szegényebb sorsuak, kiknek megélhetése meg van nehezítve, pénzes házasságok által keresnek módot helyzetük javítására.

Sajátságos, hogy a zsidók alsó, vagyis szegényebb osztályaiban, épen ellenkezőleg a többi népek szokásaival azt tapasztaljuk, hogy a házasságok több óvatossággal köttetnek, és aránylag nem oly gyakoriak, mint például a keresztény alsó osztályoknál, a hol tudvalevőleg gyakran meggondolatlanul is esküdnek meg.

Megemlítendő itt még az a tény is, hogy sehol Európában a házasságkötések aránya olyan lassan nem ha ad, mint Porosz, Orosz- és Magyarországnak.

Nem kevésbé érdekesek azok az adatok, melyek az esketett párok korára vonatkoznak, mert hiszen ezekből az adatokból legbiztosabban következtethetni a népek szellemi és fizikai állapotára. A kérdés tehát az: Vajjon

jukban dicshimnuszokat zengedeztetnek neki és a parlamentben tapsolnak minden enuncziációjának.

És mivel ma az antiszemita párt közéletünk minden egyes mozzanata fölött hatalmaskodik, Pauler ur ezentul is maradni fog, a mi volt: Magyarország kedves igazságügyminisztere.

Agrárkérdésekről.

Az előbbi években a képviselőházban soha sem vitatták annyira a földmivelés és ipar egyes kérdéseit, mint az idén. Nemzetgazdaságunk kritikus állapota nyer erős kifejezést abban a tényben, hogy ez évben a költségvetési tárgyalás az ország mezőgazdasági állapotának nagyobb mérvű megvitatására adott alkalmat. Mindenesetre a helyzet általános felfogásában nagy haladás az, hogy az idén a vita nem maradt meg, mint eddig, a gazdasági kórisme keretében, hanem hogy napirendre került mindinkább a gyógyítás kérdése is. Ma már nem volt elég a kedvezőtlen helyzetet konstatálni, a baj okait megvilágosítani és a kormány ellen vádakkal fellépni, hanem kezdtek pozitív javaslatok fölmerülni, a javítás eszközei megjelölni. Ebben fekszik egyedüli érdeme annak a beszédnek is, a melylyel Károlyi Sándor gróf, az agráriusnak nevezett párt szóvivője föllépett. Az agráriusok zászlóbontása tehát megtörtént. De ha e tény nem is járt a legkisebb szenzációval sem, ennek oka az, hogy tartalma nem volt oly természetű, hogy a legkisebb várakozást is kielégítette volna. Ha az agráriusok programja nem foglal magában mást, mint a mit Károlyi gróf elmondott, akkor csakugyan nem érdemes e czim alatt külön pártot alakítani, mert ekkor minden politikus, ki a mezőgazdasági érdekek előmozdítását óhajtja, — és ki nem óhajtja ezt, — joggal agráriusnak nevezheti magát.

Károlyi gróf a mezőgazdasági válságot, a mit meglehetősen sötét színekkel ecsetel, két részre osztja. Sőt e szempontból egész Magyarországot

is két részre osztja. Az egyik rész magában foglalja a problémákat, a mik a tengerentúli és az orosz versenyyel állanak összeköttetésben. E baj kiválólág érdeklí a különösen gabnatermelő alföldet, a fekete földet. A másik, első sorban szociális kérdés, illeti Károlyi gróf felfogása szerint az országnak azt a szegényebb részét, a hol kisebb értelmi erő mellett futó homok és sovány agyagföldeken csak nehéz gond mellett vegetál a lakosság. Az amerikai verseny itt, hol alig termelhetnek búzát, nem is érezhető, az itt uralkodó bajok összesége egyetlen szóba fogtható össze: az u z s o r a. Mind a két rész számára van Károlyi grófnak orvossága. A tengeren túli és orosz verseny ellen, — mert Károlyi gróf joggal helyez nagy súlyt Európában a mi versenyünkre, — ajánlja a többször említett középeurópai vámszövetséget. A másik rész baja ellen pedig ajánlja a mezőgazdasági hitelszövetkezetek alakulását. Ha a dolog ily könnyű, akkor alig van ok komoly aggodalomra, sajnos azonban, hogy az ajánlott gyógyszer részint lehetetlenek, részint szörnyű bajosak.

A középeurópai vámszövetség különösen Magyarországra sok haszonnal járna, csak kivihető volna. De nem kivihető, mert a legjelentékenyebb államok, melyeknek ezt kivinni kellene, egyszerűen nem akarják. Francia- és Németország, tehát a két domináló állam Közép-Európában, szeretnék a gabonavámokat, de csak önmaguknak, saját határaikon. Miért is viselnék a középeurópai vámszövetségnek a terheit, mikor a tulajdonképeni célta egymagukban is elérhetik? Az ezme tehát, a mi az agráriusok előtt lebeg, ha nem is nemzetközi formában, hanem kisebb mértékben lényegében be fog következni, csak hogy nem velünk és javunkra, hanem nélkülünk és ellenünk; mi kívül maradunk és egyelőre az a szerepünk marad, a mit a magyar agráriusok Amerikának, Oroszországnak és a többi keleti szomszédainknak szántak. Érzik ők is, hogy ez ezme még sokáig nem valósulhat meg, és talán azért követelte Károlyi gróf csak azt, hogy lassan, kereskedelmi

mily arányban esküdnek a 20 éven aluli és a 20—30 év közt álló párok?

A következő kimutatásban a nők számai be vannak rekesztve:

	Idő	20 éven alul		20 és 30 év között	
		zsidó	keresztény	zsidó	keresztény
Ausztria	1861—70	— (23.5)	— (15.1)	68.6 (58.7)	58.6 (57.6)
Moszkva	1868—71	7.1 (49.3)	4.0 (29.8)	76.6 (48.5)	55.9 (55.6)
Pest	1858—70	— (38.4)	— (20.5)	67.6 (57.7)	51.0 (53.1)
Posen	1867—73	0.7 (17.8)	1.7 (17.1)	65.7 (69.1)	69.4 (63.2)
Oroszország	1867	47.6 (63.2)	36.9 (57.7)	77.9 (29.4)	42.9 (33.7)
Szt.-Pétervár	1866—72	9.5 (56.9)	3.7 (27.3)	52.4 (30.6)	43.1 (51.4)

Ez adatokból láthatni, hogy a 30 éven aluli zsidó házasságkötések, Pozent kivéve, mindenütt aránylag csekélyebbek, mint a keresztényeknél. Nem állitható, hogy a zsidó házasságok koraiak, mert a házasságkötésre legalkalmasabb 20—30 év közti idő a leggyakoribb, és aránylag nagyobb, mint a többi népeknél. Abnormalis házasságok, a hol a vőlegény 40 éven túl van és a menyasszony 18 alul van, a zsidóknál 12, a katolikusoknál 35 és a protestánsoknál 33 százalékban fordul elő.

Orosz zsidókra azonban ez utóbbi állítások nem vonatkoznak.

Kétségtelen továbbá, hogy a korai házasságok másoknál oly gyakran nem fordulnak elő, mint a zsidóknál. E jelenségnek oka bizonyára elég érdekes. Mielőtt azonban ennek vizsgálatába hocsátkoznánk, egy másik állításunkat fogjuk adatakkal bizonyítani, azt az állítást

ugyanis, hogy a zsidóknál a leányszülöttek jóval felülhaladják a gyermekek számát.

E szerint 100 férfira jut a zsidóknál: Bajorhonban 106, Dániában 110, Franciaországban 109, Hollandiában 105, Irországban 89, Olaszországban 101, Poroszországban 108, Svéd és Norvégiában 103, Magyarországon 105 leány.

Nem lehet határozottan állítani, hogy a nőnem ezen többsége a korai házasságkötések elősegítésére avagy megakadályozására szolgál-e?

A zsidók korai házasságkötései főleg keleti Európában inkább társadalmi és vallási indokokra vezethetők vissza. A orosz zsidóknál merőben vallásérkölcsi indokokból kötnek oly korán házasságot. A talmud és egyéb zsidó kútfők szerint a férfinak 24 évesnek, a nőnek legalább 14 évesnek kell lenni, hogy a házasság megkötésük. De vannak ettől eltérő nézetek is. Vannak zsidó tudósok, kik azt állítják, hogy a férfi csak 30—40 éves korában nősüljön, a leány pedig 15—20 éves korában. H u n a azonban azt a nevezetes állítást kockáztatta, hogy az a férfi, ki 20—30 éves korában nem nősül, annak élete bűnök közt folyik le. Ez a nézet most is az uralkodó, habár tagadhatatlan, hogy a műveltebb nyugoton egyedül és kizárólagosan gazdasági és vagyoni viszonyok szabályozzák a házassulandók korbéli állapotát.

szerződések után érjük el a célt. Csakhogy ezt eddig is igyekeztek tenni; igaz, nem valami nagy sikerrel. Azonfelül akuttá váló baj ellen egy nagy középeurópai vámszövetségnek csak lassu megvalósulása nem is sokat használna, mert míg lassankint sikerülne a szerződések egész sorozatát megkötni, addig, ha másként nem tudunk magunkon segíteni, szépen tönkremennénk, föltéve természetesen, hogy az annyira ijesztő árnyomás, mint a milyent az agráriusok hisznek, rövid idő alatt minden terményünkre kiterjedne, sőt örvényébe sodorná az ipart is.

Még valamit azokról a gyógyszerekről, a mik az uzsora ellen vannak ajánlva. A váltóhitel megszorítása abban az értelemben, hogy száz forint alul szóló váltók nem érvényesek, nagyon jelentéktelen részlet, és azt hisszük, hogy ezt csak az opportunizmus álláspontjáról lehet megítélni. Haszná különben is egyenlő volna a semmivel. Az, kinek eddig ötven forint kellett és aláírt nyolczvanat, jövőre fölvenne hetvenet és aláírna százat. Ki olyan naiv, hogy elhiggye, hogy ily semmiséggel valami eredményt érjen el? — A telepedési jog megszorítása, hogy az idegen proletáriátus beözönlése megakadályoztassék, talán a jövőre nézve hozhat hasznót, de már meglevő bajt nem fog meggyógyítani. Mi marad tehát hátra, hogy a szegényeken segítsünk? Semmi más, mint a mezőgazdasági hitelszövetkezetek. De kérjük: van-e Magyarországon hazafi, ki e szövetkezeteket nem akarja? Nem, ilyen nincs! Mindnyájan akarják. De van-e nemzetgazda, kinek sikerült volna ily szövetkezetet ott, a hol legszükségesebb lett volna, összehoznia? Ilyen sincs. A jobb módú vidékeken, a hol a lakosság is rendszerint értelmesebb, nem volna lehetetlenség e szövetkezeteket fölállítani, de itt megint nem érzik szükségét. A szegényebb vidékeken pedig, a hol az éhség és nyomor majdnem évenként visszatérő bajok, nagyon nehéz. Nagyon nehéz a rendkívül elnyomorodott népet arra bírni, hogy rendszeres befizetések által alapot teremtsen, mely legalább közös kölcsönök alapjául szolgálna. Semmi sem könnyebb, mint a térképen az ily hitelszövetkezetek jól rendezett, helyesen összeállított rendszerét körzővel kimérni, azoknak helyes központot adni, azután e központokat az országos központban egyesíteni. A papíron könnyen megy ez. De hol vannak az apostolok, kik a nyomorban sinlődő ruthének és oláhok közt, — mert ezek állanak legalantabb, — az önsegély eszméjének propagandát csinálni önhaszon nélkül képesek? És hogy akarják e népet meggyőzni, mikor demagógjaik mindig azzal tartják, hogy nem ők maguk, nem tunyaságuk, nem ostobaságuk az oka a bajaiknak, hanem valaki más?

Uj Izrael.

Már többször volt alkalmunk azokról az üzelmekről szólni, miket néhány munkakerülő egyén folytat, hogy a közönség butaságából magát hizlalhassa. Ez egyének közé kétségtelenül R a b b i n o v i t s József is tartozott, kiről a lapok egész az émelegéig sokat irtak.

Hogy a lapok tudósításaiban mennyi hazugság, tendenciózus és roszakaratu ferdtetés és gyalázatos izgatási szándék van, azt itt külön kiemelni alig szükséges. Tán elég lesz erre nézve konstatálnunk, hogy az egész gyilkossági hecczet Rabbínovits és társai korpoltájkák, hogy aztán ismét feltámadhasson. A lapok, melyek manap örömmest közölnek minden hazugságot, a mivel a zsidóknak

ártani és a zsidó vallást meggyalázni lehet, Rabbínovicsot már is mint martyrt állítják oda, kit »fanatikus orthodox zsidók meggyilkoltak«. Nekünk nem feladatunk az orosz orthodox zsidókat védelmezni, de nem is tennők, mert nincs közünk hozzájuk, de mikor látjuk, hogy e mozgalmat is a magyar zsidóság elleni izgatásra használják, akkor kötelességünknek tartjuk, hogy az ügyről mi is elmondjuk nézeteinket.

Első sorban azonban hiteles információk alapján néhány rektifikáló adattal akarunk szolgálni azoknak, kik a lapok hazug közleményei folytán félrevezetve lettek.

Rabbínovits József ugyanis nem volt ügyvéd, hanem szatócs. Nem ő dolgozta ki az »Uj Izrael« című szekta hitvallását, hanem B e n z i o n angol misszionárius. Rabbínovitsot nem benső hivatás, hanem külső kényszerítő okok avatták vallásalapítóvá. Tűzvész által kisboltjától és vagyonától megfosztva, eleinte koldulni járt, hogy 5 gyermekből álló családját fentarthassa. Barangolás közben az angol misszió embereivel megösmerkedvén, együttesen tanácskoztak azon, hogy mikép lehetne a zsidókat arra a hitre téríteni, hogy a Megváltó (Messiás) már megjött? És ekkor állapotok meg abban, hogy a Talmud ellen, mely ezen felfogást a leghatározottabban visszatartja, hadjáratot indítanak. A fő c z é l a z l é v é n, h o g y a z s i d ó k n a z a r e t h i J é z u s m e s s i á s i h i v a t á s á t e l i s m e r j é k, a z s i d ó v a l l á s e g y é b d o g m á i t e g y e l ő r e s é r t e t l e n ű l m e g h a g y n i s z á n d é k o z t a k. D e a l i g k e z d t é k m e g e t e r v p r o p a g a l á s á t, m i d ű n m á s o k m e g i r y g y e l v é n R a b b i n o v i t s t ű l a d i c s ű s é g e t, a z u t ű b b i n á l m e s s z e b b m e n ű e n g e d m é n y e k e t t e t t e k a z a n g o l m i s s z i o n á r i u s o k n a k, k i k e n n e k f o l y t á n R a b b i n o v i t s s a l a z ö s s z e k ö t t e t é s t m e g s z a k i t o t t á k. E k k o r e l k e s e r e d e t t t o l l h a r c z t á m a d t a z o r o s z f e l e k e z e t i é s s z a k l a p o k b a n. A k ű l ö n f é l e s z e k t á k í r á s t u d ó v e z é r e i m i n d e n t e l k ö v e t t e k, h o g y e g y m á s e l l e n b i z a l m a t l a n s á g o t k e l t s e n e k. E z t e l i s é r t é k, m e r t a z s i d ó k e g y s z e k t a h o z s e m c s a t l a k o z t a k, b á r m e n y n y i r e d é d e l g e t t e e z t a z u j v a l l á s a l a p í t á s i s v i n d l i t a z o r o s z k o r m á n y. R a b b i n o v i t s, m i n t l e g m ű v e l e t l e n e b b e » v a l l á s a l a p í t ó k « k ö z t, t e r m é s z e t e s e n n e m v e h e t e t t r é s z t a h i r l a p i v e s z e k e d é s b e n, s i g y a k ö z f i g y e l e m n a p r ó l - n a p r a j o b b a n e l f o r d u l t t ő l e. D e é l e l m e s s é g e m e g m e n t é ő t a l e t ű n é s k e l l e m e t l e n s é g é t ő l. L á t v á n u g y a n i s, h o g y i g y e g y m a g a n e m b o l d o g u l h a t, e g y m á s i k s z e k t a f ő n ö k é v e l P o r t u g a l o w w a l s z ö v e t k e z e t t, k i v e l o r o s z n y e l v e n í r t t u d ó s í t á s o k a t k ű l d e t e t t a l o n d o n i » T i m e s « b e, h i v a t k o z v a a z a n g o l m i s s z i o n n é h á n y i s m e r e t e s t a g j á r a, » k i k a l e i r t t é n y e k h i t e l l e s s é g e t b i z o n y i t h a t j á k «. E z e k a d e r é k a n g o l o k p e d i g m i s s z i o j u k é r d e k é b e n a l e g n a g y o b b f ű l l e n t é s r e i s r á a d t a k a h i t e l l e s s é g p e c s é t j é t s i g y k e r ű l t e k a » T i m e s « r é v é n a t ű b b i e u r o p a i l a p o k b a o l y a n t u d ó s í t á s o k, m e l y e k a z i g a z s á g t ű l é p o l y t á v o l v o l t a k, m i n t L o n d o n K i s e n e w t ű l.

Rabbínovits állítólagos meggyilkolása is kacska lehet. Erre vonatkozólag még hiányzanak az adatok. Több mint valószínű azonban, hogy a derék vallásalapító ur üzleti szempontból szükségesnek találta néhány napra vagy hétre eltűnni, hogy az ő „halála“ után annál csodálatosabb legyen a feltámadása. A világ oly óriási léptekkel halad visszafelé, hogy most már megint odajutottunk, a hol a közönség a legnagyobb abszurdumoknak is képes hitelt adni. A sajtó pedig, melynek feladata volna a butaság ellen küzdeni, erkölestelen és romlott. Nem törődik magasztos hivatásával, hanem csak az üzleti szemponttal. Ilyen körülmények közt ne tessék csodálkozni senkinek, hogy ha Rabbínovits meggyilkolása után néhány nappal vagy héttel azt fogják olvasni a lapokban, hogy »az isten eme szent apostola ismét feltámadt«, és ha e feltámadásnak a közönségben sok hívője akad. . . .

Hazafiság.

Abból kiindulva, hogy az emberek az együttélésre rendelvek, hogy ezen együttélés csak a társadalom különféle alkataiban, u. m. például a család, község, egyház s a többiben lehetséges, hogy a különféle társadalmi alkatok is csak az állam, mint a társadalom legfőbb intézményében állhatnak fenn, — a gondolkodó ember azon meggyőződésre juthat, hogy az állam, mint az emberek legfőbb társulása, magára és hozzátartozóira nézve is, szükséges és jó; ebből folyik azon önzési érdek, melyet minden embernek az állam, nemzet, vagyis a haza iránt éreznie kell és ezen önzéssel párosult közérzés képezi a gyakorlati hazafiságnak alapját. Azon ember, a ki ezt belátja, és e mellett erkölcsi érzülettel is bír, felfogásom szerint jó hazafinak tartandó és becsülendő már csak azért is, mivel akadnak bizony most elegenden, kik bár meg is vannak győződve a fenti főelv szükségéről, mégis, mivel a kellő erkölcsi érzülettel nem bírnak, a haza irányában kötelességeiket csak annyiban teljesítik, a mennyiben őket a törvény erre kényszeríti. — Hogy a gyakorlati hazafiságnál, mint mindennél, az évek hosszú során át követett szokás is sokat nyom, az nem szenvedhet kétséget, mert a szokás által a hazafiság azonfelül, hogy észszerűnek tartatik, — az ember véérébe is átmegy, vagyis természetévé válik.

Azon alapigazság folytán, hogy hazánkban más, mint magyar nemzet nem képzelhető, mert a történeti jogosultság, népességi viszonyok és mivelődési állapot a magyar nemzetiség felsőségét feltétlenül megállapítják, — minden jó hazafinak legelső és legfőbb erkölcsi kötelessége, a magyar nemzet eszméjének emelésére közreműködni; s minthogy ez irányban a hazai nyelvnek terjesztése főfontossággal bír, — nem tarthatni azt jó hazafinak, a ki a magyar nyelvet meg nem tanulja, vagy ha erre egyáltalában már nem képes, gyermekeit a hazai nyelvben nem nevelteti.

Habár a hazai törvények iránti tiszteletből önkényt következik, mégis kiemelem, hogy a törvényen alapuló adóbeli fizetéseknek és hadkötelezettségnek kellő időbeni teljesítése, a jó hazafi kiváló erkölcsi kötelességei közé tartoznak.

A hazafias czélokra való önkénytes adakozás, habár nem törvényes kötelesség, — mégis a hazafiak legszebb és legnemesebb erényei közé sorozható; a ki azonban jó hazafi, erkölcsi kötelességének is fogja tartani, azon czélokra vagyoni viszonyaihoz képest szintén áldozni.

Az erkölcsi polgári kötelességek legmagasztosabbját azonban a politikai jogok gyakorlása képezi; mert ebben azon főelv nyeri gyakorlati alkalmazását, hogy a társadalom maga uralkodik önmaga felett. A politikai jogok az állampolgárok legszebb jogait képezik; igen sok kívántatik azonban ahoz, hogy ezen jogok helyesen gyakoroltassanak, és hogy a zsidók helyesen gyakorolták, bizonyítja az is, hogy minden választásnál a magyar nemzeti eszmére fektették a fősúlyt, és így csak oly egyénekre szavaztak, kik ezen eszmétől teljesen át vannak hatva.

Hiszen köztudomású tény, hogy a zsidók az 1878-diki választásoknál a 48-as párt mellett oly buzgón korteskedtek, hogy 80—90 tag került a képviselőházba.

A magyar zsidóság büszkén küzdött azon párt eszméi mellett, míg nem tapasztalta, hogy e párt mást hirdetés és mást tesz, és hogy oly elvek és eszmék uralkodnak ott, melyek nemcsak hogy nem hazafiasak, de egyenesen károsak is a hazára.

Szükségesnek tartom kiemelni azt, hogy a zsidók hazafiságának hosszú multja nincsen, de nem is lehet még; ugyanis 1848. előtt a zsidók csak türt elemet képeztek; addig a zsidóknak jogosultságuk sem lehetett arra, hogy netaláni hazafiságuk jeleit csak figyelemre is méltassák, illetőleg hogy egy ily méltatást igénybe vehessenek; addig a zsidó legfőlebb csak a természeti törvényen alapuló azon érzületet táplálhatta, melyet az állatisura és ottthonja irányában szokott érezni. Hazafiságáért egyszerűen kinevették. Így természetesen a zsidóság legtöbb elismerést érdemel azért, hogy keble hazafias hajlamait ezen visszás helyzete dacára is sértetlenül meg tudta óvni.

Nevezetesebb hazafisági nyilvánulásra a zsidók részéről első alkalomul az 1848-iki önvédelmi harcz szolgált, midőn a honvédek között számos zsidó is harczolt; az 1849-iki események után az absolutismus hadi sarcot is vetett Magyarország zsidóságára, mert a zsidók nem vi-

selték magukat a forradalom alatt, az akkori osztrák kormány felfogása szerint úgy, mint kellett volna; ez képezi legjobb bizonyítékát annak, hogy a zsidók a magyarokkal éreztek.

A magyar nemzet Magyarország zsidóságában oly életrevaló elemet látván, a mely a nemzet kebelébe való felvételre már megérett, — az 1867. XVII. törvényczikkben, a zsidók egyenjogúságát polgári és politikai jogok tekintetében kimondotta: csakis ez időtől fogva eshetik a zsidók hazafisága ugyanazon szigorú bírálat alá, mint a keresztényeké.

A hazafiság első kellékét, vagyis a magyarosodást illetőleg, nem szenvedhet kétséget, hogy az összes idegen nyelvű fajok vagy nemzetiségek között a magyarosodásban a zsidók a legelső helyen állanak.

Az adófizetési kötelezettségek teljesítésében el kell ismernünk, hogy a zsidók aránylag pontosabbak, mint a nem zsidók, mert a zsidók rendszerint a míg bírják, fizetik az adót.

Áttérve a hadkötelezettség teljesítésére, azon általános és jogosult nézetnek kell kifejezést adnom, hogy a zsidók azelőtt nagyobb mérvben idegenkedtek ezen kötelezettség teljesítésétől, mint minden más hitfelekezetbeliek; ennek magyarázatát egyrésztől abban találok, hogy a zsidó a folytonos üldözések és a hadseregből való kizáratása által nem juthatott abba a helyzetbe, hogy a katonai élet iránt rokonszenvet tápláljon.

Mert kell azonban jegyezmem, hogy a mai zsidók, még az orthodoxok nagyobb része is e tekintetben a katonáskodást már türelemmel veszik nemcsak, hanem iskolákat végzett fiak szép számmal önkénytes katonaiszolgálatra is jelentkeznek. Ha figyelembe vesszük, hogy még azok is, kik a hadkötelezettségtől idegenkednek, a törvény kényszerének engednek, mivel erre szoríthatnak, várható, hogy a zsidók a hadkötelezettséget megszokják és idővel majd e tekintetben a többi hitfelekezetbeliekkel egy színvonalon fognak állani. A tapasztalat különben igazolja, hogy a zsidók a hadseregben aránylag képviselve vannak nemcsak, hanem átlagosan véve nem is rosszabb katonák, mint a keresztények; az altisztek között a zsidók aránylag nagyobb mérvben is szerepelnek, mint a keresztények, miből következtethetni arra, hogy a katonai kvalifikáció tekintetében sem állanak hátrább, mint a keresztények.

A hazafias czélokra való adakozásoknál a zsidóság azt a helyet vívta ki magának, hogy ma már, erről szólván, ott kell a zsidókat is említeni, a hol az ország legadakozóbb felekezetei említettnek.

Mindezekből látható, hogy a zsidó, dacára, hogy főleg kereskedelemmel foglalkozik, oly polgári erények fölött is rendelkezik, melyek a többi osztályokban megvannak. Ismétlem tehát: Hagyjátok a zsidót, mert csak a hazát károsítjátok, ha a zsidót üldöztök. E.

Nyilatkozat.

Az »Aeskulap« szerkesztősége a következő nyilatkozat közzétételére kért fel bennünket:

Tisztelt szerkesztőség!

Becsés lapjának ez idei 3-ik számában „Az antiszemita Aeskulap« czim alatt egy cikk jelent meg, a melyre több okból kell felelnünk, s a feleletet nem saját lapunkban, hanem tisztelt kolléga ur lapjában vagyunk bátrak közölni, ha ennek az „Egyenlőség“ hasábjában helyet méltóztatik engedni.

Fő ok feleletünkre első sorban az, hogy lapunkat csak szakközönség olvassa s így az ellenünk emelt ama feltevést, hogy lapunk antiszemita: elég eredménynyel nem czáfolhatnók meg, s épen azon közönség maradna lapunk iránt téves nézetben, a melyet Fekete ur helytelen cikke informált.

Hogy az »Egyenlőség« Fekete ur cikkét közölte, azon nem csodálkozunk, mert úgy látszik az „Egyenlőség“ szintén olyan elvből szerkeszti lapját, a milyennel mi a mienket, hogy bármelyik olvasójának közli cikkét változatlanul. Szerkesztőről nem lehetne feltenni, hogy filozófia nélkül veszen bonczolás alá valamit, s justitia elvei nélkül hoz ítéletet valamiről csak úgy egyoldalulaga-

Mert, hogy Fekete ur így cselekedett, azt ezennel beigazoljuk.

Az »Aeskulap« mult évi október 25-én megjelent számában:

»Mennyiben legyünk antiszemita« czimmel magát Mercurius Corrosivus aláírással nevező üggyársunk cikket irt. Ez a cikk bizonyos mértékben, mint ezt maga a cikkíró is kijelenti, antiszemitikus tendenciájú.

November 29-én Calomel névaláírással feleletet közöltünk Mercurius Corrosivusnak; s elég feltűnő helyen, lapunk homlokán. Ez a cikk, mely az antiszemita irányu ellen volt írva, már csak nem göngyöl magába antiszemizmust, hanem igenis filozofizmust.

Deczember 28-án »Calomel« kapott választ lapunkban Corrosivus redivivustól. Ez megint antiszemitaságot tartalmazott.

Ha Calomel ur nem sajnálta volna tollat ragadni s Corrosivusnak ujjal felelni, mi ezt megint minden változtatás nélkül közöltük volna, mint közöltük Calomel cikkét minden változtatás nélkül; holott Corrosivussal nem tettük ezt, mert a hol a corrosium igen maró volt, ott mitigáltuk a vörösplajbászszal.

Mégis Fekete ur nekünk ront s nem a cikkírónak. Villájára veszi lapunkat épen úgy, mintha ez volna oka, hogy antiszemita gyógyszerészek vannak, s nem vette előbb fontolas alá, hogy éppen úgy adtunk nyílt papirosat az anti-, mint a filozofizmitának.

Nem analizálta, nem ismerte programmunkat, melyben világosan kimondva van: hogy üggyársaink minden cikkét változtatás nélkül közöljük, a mennyiben lapunk nem magunkért, hanem olvasóközönségünk szolgálatára van szerkesztve.

Fekete ur aligha olvasta az »Aeskulap« mindhárom idézett számában az említésben levő cikkeket, mert ez esetben nem lapunkat támadta volna meg.

Ha akár egyik, akár másik cikk a magunk nézetét tárgyalná, szükségtelennek tartottuk volna magunkat az »Egyenlőség« olvasóközönsége előtt igazolni; de mint-hogy az »Aeskulap« szerkesztőségének határozott elve antiszemizmust nem gyakorolni, Fekete ur feltevése ellen tiltakoznunk kell, s igazolására, hogy nekünk e tiltakozására alapos jogunk van, beküldjük az »Egyenlőség« t. szerkesztőségének e cikkünkhöz commentárnak az »Aeskulap« említett három számát, győződjék meg személyesen arról, hogy Fekete urnak nincs igaza.

Az »Aeskulap« szerkesztősége.

H I R E K.

— A revolver. A »Függetlenség« czimű szenny lap egy idő óta már egészen nyíltan úzi a revolverezést. Az a zsidó, a ki hallgatási díjat fizetni nem akar, mulhatatlanul céltáblája lesz a hirlapi iparlovagok revolvereinek. Vannak tudvalevőleg nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is bizonyos kétes ekszisztenciák, kik antiszemita knak felcsapnak csupán azért, hogy a környezetükben élő zsidóktól fenyegetések által pénzt zsarolhassanak. Ha azonban az áldozatul kiszemelt zsidó vagy elég öntudatos, vagy elég bátor, ez utonálló antiszemita latrokkal szembe szállni, avagy fenyegetéseiket pláne ignorálni, akkor jön ém csak igazán a haddelhadd. A »Függetlenség«, a fővárosi és vidéki irodalmi piszok eme főraktára, mindig kész hasábjait megnyitni e vidéki ripókók rágalmainak, miket a szerzők győzelmesen terjesztenek ismerősök és ismeretlenek közt, míg az áldozat is tudomást vesz a dologról. Így járt el e héten a »Függetlenség« egyik szikszói revolverezője, a ki egy ottani köztisztlet-

ben álló és szorgalom és takarékoság által megvagynosodott Fränkl Jakab nevű polgárt ugyancsak lehurrogatott a nevezett szenny lapban. A józan közönség, mely e rágalmakat olvasta, jól tudja, hogy az egész támadás nem egyéb egy rosszul elsült revolverezésnél, és mindannyiszor felkiált: Elég sajnós, hogy minálunk is csak a csirkefogókat zárják el, de a nagy gazemberek szabadon garázdálkodhatnak!

— A bécsi lapokban következő rémhistóriákat olvasunk Rabinovits nevű greisler urnak új valláselveiről és arról a fogadtatásról, melyben azok az orosz hatóságok által részesültek. E lapok Rabinovitsról azt írják, hogy meggyilkolták és megteszik ad majorem dei gloriam ügyvédnek. Különböben itt adjuk a kérdéses bécsi tudósításokat: »Rabinovits József kisinevi zsidó ügyvédet a fanatikus orthodox zsidók meggyilkolták. E tény nagy jelentőséggel bír, mert a szekta ezáltal még jobban virágzásnak fog indulni. A kormány eddig is nagy mértékben pártfogolta s Tolstoj miniszter megengedte, hogy Kisenevben zsinagógát építsenek. A zsinagógát e hó 5-én szentelték fel ünnepélyesen s a véres tettét valószínűleg az ezáltal okozott felindulás hatása alatt követték el. Az új szekta alaptörvényei következők: 1. Hebreus testvéreink jelenlegi morális és anyagi helyzete Oroszországban szomorú, sajnálatraméltó és a demoralizáció legmagasabb fokát érte el. 2. Az életnek tétlen tunyaságban töltése a mostani időben annyi volna, mintha beleegyeznénk, hogy testvéreink, az orosz zsidók végleg kiirtassanak. 3. Helyzetünk javulását nem várhatjuk sem krözusaink pénzétől, sem rabbinusaink tanításaitól, sem írónk teoriáitól, mert ők valamennyien csak saját javukra gondolnak és az ő végcéljük nem az Izrael boldogulása. 4. Oltalmat nem kereshetünk se orosz hazánk elhagyásában és a kivándorlásban, se pedig az Oroszország nem zsidó népségével való tökéletes egybeolvadásban. 5. Segélyt és védelmet itt, Oroszországban, önerőnkben és az uralkodó, a mindenható védnök oltalmában kell keresnünk. 6. A zsidók anyagi helyzete semmi esetre sem javulhat meg, ha előbb morális és szellemi állapotuk meg nem javíttatik és meg nem változik. 7. A morális javuláshoz mélyreható ujtás, szellemi feltámadás szükséges. 8. Hogy ily mély, belső megújulás támadjon, hogy az igazságot szeretni és a rosszat gyűlölni tanuljunk, szükség van vezetőre, egy igaz és tapasztalt férfira. 9. Ily vezetőt Jákób utódai közt kell keresni és azt választani ki, a ki Izraelt szerette, a ki Isten nevének szentiségért, a thoráért és a prófétaért életét feláldozta; azt, a ki a föld minden lakója előtt ismeretes tiszta lelkének mocsoktalanságáról és népéhez, Izrael gyermekeihez való mély szeretetéről; azt, a ki abban az időben élt, mikor Izrael már rég magára vette a hagyományos törvény igazját, mikor már szét volt szóródva a föld felszínén és különböző népek közt élt; azt, a ki megtörte zsidó testvérei gőgjét, kik büszkének valának Ábrahám, Izsák és Jákób, az örök Istentől megáldott patriárchától való származásukra és bölcseségükre; azt, a ki megtörte ezek kegyetlenségét és állandó hajlamukat a szerencse és jólét idejében elhagyni teremtő istenüket és égi atyjukat, az új istenek előtt meghajolni s a tudomány és a mammon segítségével elnyomni testvéreiket. 10. Azt a férfit, ki mindezeket egyesíti magában, gondos kutatás után népünk, Izrael gyermekeinek minden könyvében és történetében csak a nazarethi Jézusban találtuk fel, a ki Jeruzsálemben utolsó imaházunk lerombolása előtt keresztet tetett. 11. Izrael bölcsei, az ő kortársai, az új tant és a szent czélt, melyet Jézus kitűzött zsidó testvérei elé, nem tudták felfogni, épen azt nem tudták megérteni, hogy Jézus különös sulyt nem a kicsinyes külső magaviseletre és cselekedetekre, melyek a zsidók politikai helyzetének, a helynek és időnek megfelelőleg állandóan változnak, hanem a törvény ama szabályainak megtartására helyezte, melyek az értelemre és a szívre hatnak. Mi zsidók, kik az 5644-ik évben élünk, mondhatjuk egyedül, hogy csak Jézus akarta megszerezni testvéreinek az igazi boldogságot s csak ő hirdette népének a békét. 12. Zsidó testvéreinkhez való szeretetünk kötelez bennünket arra, hogy Jézus nevét szentnek tartsuk s tiszteljük, az igazság és szeretetről mondott szavait, melyeket az evangelisták leírtak és fenhagytak, mélyen szívünkbe kell vésnünk; e szavakra meg kell tanítani gyermekeinket az iskolában; e szavakról kell beszélnünk mindenütt, a hol csak vagyunk; az evangéliumi könyveket házainkban különös szentségkép kell őriznünk s hozzájuk csatolni ama

szent iratokat, melyeket a mi bölcsünk készítettek. 13. Erősen bizunk abban, hogy Jézus szavai, az igazság, a szeretet és a könyörület szavai, melyeket ő főként a mi zsidó testvéreinknek hirdetett, sziveinkben mély gyökert vernek és áldást hoznak reánk, szívünkben meghonosodnak és rávesznek minket arra, hogy szeressük az igazságot és a jót, s a népek és kormányok szívét is hozzánk fordítják; békét és folytonos létet fognak számunkra biztosítani mindazon népek között, melyek a Jézus szellemében készült európai törvények oltalma alatt élnek, ama Jézusén, ki életét áldozta fel, hogy a világot boldoggá tegye s a földszinéről a rosszat gyökerestül eltávolítsa. — A szekta, mely e törvények szerint él, csak két év óta áll fenn, de már több száz zsidó családot számít hívei közé. Nincs szándékában egyesülni a hatalmas görög egyházzal, hanem inkább egy másik, néhány évvel idősebb szektához, a »Szellemi biblia testvériség« felekezethez csatlakozik, a mely szintén segíteni akar az orosz zsidóság szociális bajain, a mely szintén elveti a rituális törvényeket és a thalmudot, melynek egyetlen dogmája isten halhatatlansága. Hogy a két szekta közül melyik gyakorol a másikra nagyobb vonzóerőt, s hogy ez nem szolgál-e összeolvadási pontot az orosz nép körében fennálló számos szektának, azt a jövő fejtí meg.

— **Eljegyzés.** E i s e n b e r g e r Izidor, előnyösen ismert kolozsvári kereskedő, mult héten jegyet váltott Weisz Rozália kisasszonynyal, Weisz Kálmán gyulafehérvári főrabbi leányával.

— A debreczeni status-quo hitközség előjáróságának 1884. évről szóló jelentését vettük, a melyből kitűnik, hogy e község minden tekintetben versenyezhet a többi felekezetek hitközségi adminisztrációjával. A debreczeni status-quo hitközség virágzása első sorban azon lelkes férfiaknak köszönhető, kik élén állanak.

— »Talmudic and scher Legends-Facts and Fictions from olden Times«. (Talmudbeli és másféle legendák. Tények és regék régi időkbelől); fordította és gyűjtötte főtiszt. Weisz M. L. Helenában, Arkansas államában. E könyv, czimének megfelelőleg, válogatott zsidó elbeszéléseket tartalmaz, melyeket szerző a talmudból és más kiváló forrásokból merített és átdolgozott. A könyv Montefiore Mózesnek van ajánlva, mint szerény jele azon tiszteletnek és elismerésnek, melyet szerző ama híres philanthrop iránt érez. Montefiore köszönettel fogadta a könyvet és a neje után elnevezett theologikus intézetbe (Judith) helyezte el, hogy ennek hallgatói és látogatói használhassák.

— **Hitközségi elnökválasztások** A veszprémi izr. hitközség a lefolyt napokban új elnököt választott dr. Steiner Kálmán fiatal ügyvéd személyében. A szabadkai hitközségben pedig Freudenberg Márk urat választották elnökké.

* Az »Anker« élet- és járadék-biztosító társaságnál 1884. december hóban benyújtott összesen 768 bevallás 1,953.465 frt biztosítandó összeggel és pedig: 447 bevallás 1,019.788 frttal halálesetre, és 321 bevallás 938.677 frttal életesetre. Kiállítva lón 496 kötvény 1,037.632 frttal halálesetre és 383 kötvény 1,010.523 frttal életesetre; összesen tehát 879 kötvény 2,048.155 frttal. A havi bevétel volt 162.400 frt haláleseti díj és 160.126 frt betételekben, összesen: 322.526 frt. Halálesetekért kifizetett 44.323 frt. Ez évben benyújtott 8362 bevallás 19,240.233 frttal, és kiállított 7940 kötvény: 17,418.313 frttal, ugyan ezen időben bevétel 3,502.103 frt; — halálesetekért pedig kifizetett: 666.831 frt. A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizetett 12,895.035 frt és az 1871—84-ik túlélésitársulás (Associatio) eredménye 27,023.505 frt volt. Vezérügynökség: Budapest, Gizella-tér 6.

H i r d e t é s e k.

KINCSEM - SORSJÁTÉK.

Egy sorsjegy 1 frt, 11 sorsjegy 10 frt.

(A sorsjegyek, valamint a sorsolási jegyzék portomentes megküldése czéljából 15 kr. melléklendő a megrendeléshez.)

10.000 nyeresemény

és pedig:

1-ső főnyeresemény

frt 50.000 o. é.

2. főnyeresemény

forint 20.000 o. ért.

3. főnyeresemény

forint 10.000 o. ért.

további nyeresmények

á frt 5000, 3000, 2000, 1000 stb.

20% levonással

Minden nyeresemény készpénzben kifizetetik.

A sorsjegyek kaphatók:

A Magyar Lovar-Egylet Sorsjegy-Trodájában

Hatvani-utca Budapest Nemzeti Casinó

ugyszintén valamennyi váltóház-, lottogyűjtőde és szivartözsédben.

Pályázat.

A szegedi zsidó hitközség ezezzel pályázatot hirdet az e hitközségnél folyó 1885. évi április hó első napjától kezdve betöltendő rabbisági ülnöki (dajján) állásra, melylyel 800 frt évi fizetés és 200 frt évi lakbér-illetmény élvezése jár.

Ez állással jár kötelesség gyanánt a dajjani, valamint a rabbisági teendők helyettesképeni ellátása általában (mihez esetenként magyar hitszónoklatok tartása is tartozik), különösen pedig a hitoktatás végzése a közép- és polgári iskolákban, esetleg a községi elemi iskolákban is.

Pályázóktól megkívánatik, hogy a dajjani képzettséget igazoló okmányok mellett rabbiképzőintézettől nyert oklevelet, vagy gymn. érettségi bizonyítványt, esetleg középiskolai oktatásra tanképesítő oklevelet és eddigi működésükről s előéletükről megfelelő igazolványt mutassanak be.

Az így fölszerelt pályázatok 1885. február 15-ig küldendők be a zsidó hitközség előjáróságához Szegedre.

Szeged, 1885. január 15.

Dr. Rósa Izsó,

hitk. elnök.